

מלאכה מעבודת הארץ (ח) או האילנות בשנה זו ביטל מצות עשה (ט) ועבר על לא תעשה שנאמר שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור: ב (י) * אינו לוקה מן התורה (יא) אלא על הזריעה

באור ההלכה

הכפולין על דבר א' אין נמנין אלא א' (ועי' ל' רבנו בפט"ו מחפלה הי"ב), והנה מש"כ רבנו דעשה דושבחה הארץ קאי גם על אילן היא מצוה צמחית שם דקחשיב ל' עשה דימא לאו וכלאו כחיצ ג"כ כרמך אכל מש"כ דעשה דבשרים ובקציר קאי גם על אילן ז"ע מנ"ל דהא קצירה לא מיירי אלא בחצוהא ושמן יליף מהחם דכל העשה על ענין א' יעוד דחרישה יכול להיות לצורך האילנות, והנה האחרונים (עי' ר"י קורקוס יחיד) רעק"א פ"ב דשביעית אות י"ב ופיר"ח ומעשה ריקה וטעם המלך ועוד הרבה אחרונים) הקשו דדברי רבנו אינם לא כר' ישמעאל ולא כר"ע צמח"ק ד' א' דלר"ע אפי' קרא דבשרים ובקציר לתוס' שביעית ולא לשביעית עצמה ולר"י קאי על שנת ועוד דהא רבנו פסק לקמן רפ"ג דחומ' שביעית הוא הל"מ יהוא כחירואל דרז אפי' צמח"ק שם ומצוה שם דהוא כר' ישמעאל יעוד דצמח"ק ע"כ א' מציאר דרך לר"י קצירה העומד דוחה שנה וא"כ רבנו דפסק צפ"ו מחי"מ ה"ד דדוחה שנה פסק כר"י ומתן צמח"א (הבאנו בד"א) ח' דכיון דאין נ"מ לדינא לא חש רבנו להציא פסוק זה אף דלא קיי"ל כן וכ"כ הר"י קורקוס צמח"קנו יצפה"ש ח' דרבינו סמך על הירו' דס"ל דלר' ישמעאל קאי על שביעית דקציר הצימר דוחה שביעית דלמחר בירו' פ"ק דשביעית ר"י דעתי' דלמחר אין העומר צא מסוריא ומציאר בהדיא להירוי' קאי על שביעית ולכן קאמר דר"י דעתי' דא"ל להציא מסוריא לכן קצירתו דוחה שביעית וכ"ה בהדיא צפ"ו הר"י בן מ"ס דקאי אשביעית והציא הירו' הוה ובאמת צמח"ק דידן אין מציאר בהדיא דקאי אשנה רק בצוגיא דמנחות ע"כ ב' דמציאר דלר' ישמעאל קצירה עימר דוחה שנה וי"ל דהגמ' מדמה שביעית ושבת להדדי או דס"ל דאחריתיהו קאי ועי' צפה"ש שהריק צוה א' לפ"ו יהי' החורש שביעית עובר בשנה דבשרים ובקציר חשביה, והנה המל"מ הביא כאן הירו' דפ"ק דערלה דהנוטע בשנת חייב צערלה ופטור ממעשר משום דעברלה כחיצ ארץ וג"ו בכלל אכל צמח"ק כחיצ שדה וצית לאו שדה היא ובשביעית דכחיצ גם ארץ וגם שדה מסופק צוה בירו' ולכא"ו זה חלוי בפלוגתא דסוף מו"ק ג' א' אי דנין אותו בכלל ופרט ולמ"ד דנין לא קאי העשה רק על הל"ת וכ"ה בהדיא בירו' פ"ח דכלאים וא"כ רבנו דפסק דאין לוקין אחריתה ח"כ פשיטא דמוך הביא אין חייב בשביעית דלא קאי העשה רק על מה שפרט הל"ת דהיינו שדך לא חורש ושמן י"ל לחלק דוה רק בפרטי להקדש דפרק לאכלו בלא פדיון שהציא הירו' ספ"ו דפאה גבי הנוטע כרם להקדש דפרק לאכלו בלא פדיון א"ל דא"ל להקדש לנאח בלא פדיון לפדותו ולאכלו נאח כלוקח לו קרדוס מדמי שביעית פ"י שהרי צריך לפדותו וא"ל לפדותו והדמים ישארי להקדש דדמי שביעית מוכרת לקנות מתן מאכל וישנותנו להקדש אינו מאכל ומשני הגובר מחליפי ציד אחר דהיינו אחר שפדליו מחליף דמים אלו על מאכל שיאכלנו בקדושת שביעית ופרי שני יוצא לחולין דרך חילול ידמים הראשונים ישארי להקדש וכ"ה"ג מותר כיון שא"ל צענין אחר דעמו לחלו אפי' על

דרך אמונה

(ח) או האילנות. היינו עשה דושבחה הארץ אצל עשה דבשרים ובקציר חשבות אפי' נימא דקאי אשביעית מ"מ אילנות לא כחיצו הכא וז"ע: (ט) ועבר על ל"ת. (יא) היינו על זריעה לאו דלא חורש ועל זמירה לאו דלא תזמור וה"ה על קצירה ועל צירה כדלקמן ה"ב. (יב) צירושלמי מסופק אם הזרע בשביעית צבית חייב ויתבאר בעז"ה צה"ו. (יג) הנוטע כרם להקדש חייב בשביעית ופודהו והדמים הגוזר מחליפו ציד אחר והאחר אוכל הדמים השניים בקדושת שביעית (יד) וכן ניהג שביעית בשדה הפקר. (טו) בעל דירה צבית משותף והשכנים עושים צגינה מלאכות האסורות וא"ל למנעם צריך להפקיר בפני שלשה [דוקא] את חלקו צגינה המשותפת ואם הדירה רשומה ע"ש האשה גם היא צריכה להפקיר ואם עושים רק מלאכות דרבנן יש מקילין שא"ל להפקיר ואם מחייבין אותו בתשלום הוצאות הטיפול צגינה ואם לא ישלם יעמידוהו למשפט מותר לשלם וראוי שציין בפני ועד הציב שמשלם רק עבור נקיון ועבודות המותרות ולא לעבודות האסורות: (י) אינו לוקה על הקצירה. דוקא מלקות ליכא (טו) אכל איסור דאורייתא יש בחרישה מהלכה למשה מסיני דאפי' בחומ' שביעית אסור כ"ש בשביעית וכנ"ל סק"ו (יז) וכן נטיעה אסור מה"ת בק"ו מומירה אכל אין לוקין עליו שאין עונשין מן הדין ויתבאר עוד בצמח"ק ה"ד אכל בשאר הדברים אין איסור כלל מה"ת כדלקמן ה"ו רק מדרבנן: (יא) אלא על הזריעה. (יח) הזרע בשביעית חייב בכל שהוא וגם חייב אפי' לא השריש עדיין בקרקע (יט) והמחפה את הזרעים בכלל זרע ולוקה והזרע אף בלא חיפוי חייב (כ) והחורש ע"י שוורים עובר באיסור חרישה והזרע ע"י שוורים חייב משום חורש ומשום זרע (כא) והחורש או הזרע צמחיה והאדם לוחץ לחייה וגורם שיצאו אדים ויגיעו הגלגל כל הזמן חייב משום חורש וזרע, ואם מסיר את המונע בכה ראשון חייב ואפשר גם בכה שני (כב) ואף אם הכין מחרישה בשדה שהיחד לא יקפון מעומק האדמה והאדם מחמר אחר הבהמה צלי החוק בכפות המחרישה חייב משום חורש כיון שמחזיק את

מאכל מותר ומיניו כעין זה צמחיה פ"ח מ"ח דשביעית אין לוקחין עגדים כ"י ואם לקח יאכל כנגדו דהיינו שיחללו על אחר וכלן מותר להחלה כיון שא"ל צענין אחר ואפי' לפמ"כ מן צמח"א ס"י י"ג סק"ג דהא דיאלל כנגדו אינו אלא משום קנס אכל באמת אין מחלל כלל על בהמה טמאה וכה"ג ומה"מ התם אכל כאן שדעמו לחלו על איכלין עדיף יחל ומחלל אפי' ומיחד לעשותו כיון שא"ל צענין אחר וע"ש צמח"א: * אינו לוקה מה"ת. מדכתב רבנו אינו לוקה ולא כחצ אינו אסור משמע כדעת מרן דחרישה ונטיעה אסורין מדארייתא אלא שאין עליהן מלקות אמנם לקמן ה"י כתב שאין אסור

ציון ההלכה

(יא) וראיתי תשו' ממו"ח שליט"א דבשביעית חייב אף אם עשה שביעית עפ"ד החו' דגטין מ"ד וימ"ק י"ג דלגבי שביעית לא צענין מלאכה מחשבת ומש"כ חומ' צמח"ק ד' ד' דע"י שינוי לאו מלאכה הוא זה דוקא כשהשינוי הוא בחופץ הפעולה שהוא עושה כלאחר יד אכל התולאה הוא כאילו הי' עושה דרכה צוה יש חילוק בין שבת לשביעית עכ"ל והאריך שם צוה: (יב) מל"מ כאן והיא מירו' ערלה פ"א סוף ה"ב ומש"כ מרכה"מ דרבנו השמיטי משום דס"ל דנטיעה דרבנן לא הבנתי דהא נ"מ לזריעה: (יג) מל"מ מירו' ספ"ו דפאה ותוספתא פ"ב דפאה וזה דלא כחו' מנחות פ"ד [מנ"ח מזה שח"ח] ועי' חו"א שביעית ס"י י' סקט"ו: (יד) תוספתא דשביעית פ"ו ה"ב וכ"כ הר"ש בשביעית פ"ט מ"א יכ"כ רש"י בסוגיה ל"ט ב' ד"ה ונקחין ובמנ"ח מזה שח"ח נסתפק צוה ועי' צוה בקה"י לאאמו"ר וזללה"ה שביעית ס"י ב': (טו) ס' תודעת השמיטה בשם מו"ח שליט"א: (טז) חו"א שביעית ס"י י"ו סק"א וכנ"ל ואע"ג דכתב רבנו בצמח"ק ה"ד החורש לוקה מכת מרדות ואין דרך רבנו לכחיצ מכת מרדות על איסור דאורייתא כמו שיארנו צה"ל צפ"ב ממע"ש ה"י [וכן קשה על נוטע] שאני הכא שהי' תקנה דרבנן על כל התולדות שזוקה מכת מרדות ולא יצאו אלו מהכלל כיון שאין בהן מלקות מדאורייתא: (יז) חו"א שם סק"כ: (יח) מנ"ח מזה שח"י ואמרי בשם מרן ז"ל שחשש לזריק בשביעית גרעני פרי למקיס שיכול להשחרש באדמה ולנמחו ועי' צמח"א ס"י של"ו ס"ה, והי' צוה שיצא מצינו וסופו יא' לחון צמח"א כמחיס שצמחו מעלמן וזוהי בשביעית לפדותו למקיס שאין צומח ועי' חו"א ס"י של"ו ס"ג וכ' בשם מו"ח שליט"א הנוטף הרצפה צמח"ק והמים זורמים דרך המנוח לנגיה אם המים ללא חומרי ניקון יש להקפיד שלא יזרמו המים לנגיה אף שאין מחזין לכך גם אין להפעיל מזגן אם עי"ז יפספסו מימיו צמח"ק שיש צו צמח"א צמח"א שם סק"א: (יט) חו"א שביעית ס"י י"ח סק"ב [ודלא כמנ"ח שם] וכן פסק צמח"ק מו"ק ג' א': (כ) חו"א שביעית ס"י כ"ה סק"ל וצמח"א ס"י ל"ו סק"א: (כא) שם: (כב) שם ס"י כ"ו סק"א: